

Ik ben arts, geen blinde executeur

DAT artsen als zorgverstrekkers het beste geplaatst zijn om wilsonbekwame dementerenden te euthanaseren is zo vanzelfsprekend geworden dat er nauwelijks nog iemand bij stilstaat. De recente hulp bij zelfdoding die de Gentse huisarts Marc Cosyns een bejaarde dame gaf, bevestigt dat beeld alleen maar. Het probleem is wel dat men de indruk krijgt dat het artsenkorps vol ongeduld staat te trappelen voor een uitgebreid wetgevend kader, zodat het al die lijdende oudjes kan verlossen uit hun miserabele bestaan.

Toch is het maar de vraag of de overgrote meerderheid van het artsenkorps die visie deelt. Wetenschappelijke studies bevestigen dat artsen allesbehalve enthousiaste executeurs zijn van het testamentair vastgelegde zelfbeschikkingsrecht van hun patiënten. Het overgrote deel zal euthanasie bij dementerenden louter op basis van een vooraf bestaande wilsverklaring nooit uitvoeren.

Voorstanders van de uitbreiding van de euthanasiewet, zoals VLD-senator Jeannine Leduc en anderen, zullen aanvoeren dat dat geen enkel probleem is. De wetsuitbreiding stelt immers duidelijk dat elke arts het volste recht heeft om zo'n verzoek al dan niet te „honoreren”. Maar, zo preciseert het wetsvoorstel, je moet dan wel een „zorgvuldige en adequate” verwijzing organiseren naar een arts die wél bereid is te voldoen aan het euthanasieverzoek.

Dat uit recente studies zou blijken dat er bijna geen artsen beschikbaar zullen zijn om naar te verwijzen is geen wezenlijk probleem, want, zo lijken voorstanders van de wetsuitbreiding te redeneren, al doende leert men. En met een goede opleiding zal het eventueel nijpende tekort zich vanzelf wel oplossen.

Maar hebben politici zich al eens proberen voor te stellen hoe de voltrekking van die wilsbeschikkingen concreet in zijn werk moet gaan? En heeft de zo intens om zijn zelfbeschikkingsrecht bekommerde burger zich al afgevraagd wat de morele en subjectieve zwaarte is van deze zogenaamd vanzelfsprekende opdracht? Ik vrees van niet.

In de eerste plaats moet de uitvoerende arts ermee instemmen om dementerende bejaarden aan hun einde te brengen louter en alleen op basis van een ‘papieren verzoek’ dat vaak jaren op voorhand geschreven is. Maar door het grote tijdsverloop tussen het neerschrijven van dat verzoek en de uitvoering ervan is de persoonlijkheid van de bejaarde niet meer dezelfde als toen de euthanasiewens vastgelegd werd.

Bovendien staat de arts oog in oog met een zieke, aan wie hij niet meer kan vragen of die nu nog altijd wenst wat hij vroeger opgeschreven heeft. Meer nog: radicale voorstanders van het absolute respect voor de autonomie gaan zelfs zover om testamentair een verbod op bevraging vast te laten leggen.

In het voorliggende wetsvoorstel rond euthanasie wordt de arts op geen enkel moment in zijn hoedanigheid van hulpverlener aangesproken

Nemen we het voorbeeld van een verontruste vijftiger of zestiger die vandaag zijn levenstestament opmaakt. Daarin legt hij vast dat hij het leven mensonwaardig vindt als hij zijn partner, naaste familieleden en vrienden niet meer herkent. Maar wat blijkt later: op het ogenblik waarop de wilsverklaring moet voltrokken worden, is de persoon in kwestie noch terminaal ziek, noch manifest lijdend en evenmin in staat om zijn toenmalig opgeschreven verzoek duurzaam te bevestigen. Sprekende vanuit twintig jaar ervaring, waarbij ik jaarlijks ruim dertig dementerende bejaarden mee begeleid heb tot en met hun overlijden, kan ik trouwens getuigen dat ondraaglijk en uitzichtloos lijden bij dementerenden nagenoeg onbestaande is.

Uitzichtloos lijden als gevolg van een ongeneeslijke ziekte dat niet te lenigen is via palliatieve zorg én de duurzame bevestiging van het stervensverlangen vor-

men echter wel de juridische de hoekstenen van de euthanasiewetgeving voor wilsbekwamen.

Het zou daarom juister en beter zijn als de wetgever in het nieuwe wetsvoorstel voor levensbeëindiging bij wilsonbekwamen een andere terminologie zou hantieren, namelijk „geassisteerde suïcide via testamentaire wilsbeschikking” in plaats van „euthanasie”. Het voordeel van die omschrijving voor de arts-uitvoerder is dat de ethische aard van zijn taak duidelijker uit de verf komt. Het is dan immers voor iedereen duidelijk dat de arts hier niet gevraagd wordt om als deskundige te beoordelen of vanuit medisch oogpunt wel alle mogelijkheden aangewend zijn om een objectieverbaar leed te lenigen. Nee, hij krijgt simpelweg de opdracht gedelegeerd iemand volgens de ‘regelen der kunst’ om te brengen, omdat die er zelf niet meer toe in staat is. Geassisteerde suïcide dus.

Toch moeten we als arts erg goed nadenken voor we beslissen in dat scenario mee te stappen. Voor mezelf staat het besluit overigens vast: zoals het wetsvoorstel nu voorligt, weiger ik er ooit aan mee te doen. Dit ontwerp heeft immers niets meer met hulpverlening te maken. En ik hoop dan ook dat het artsenkorps in deze kwestie toont dat het zijn beroepseer niet zomaar te grabbel gooit. Als de politici willen dat de wetsuitbreiding zoals ze nu voorligt geïmplementeerd wordt, dan doen ze er beter aan daarvoor beëdigde ambtenaren van de burgerlijke stand aan te stellen, die procedureel handelen onder toezicht van, bijvoorbeeld, de vrederechter.

Artsen zijn in de eerste plaats hulpverleners. Ze zien het als een van hun kerntaken om zoveel mogelijk lijden te verzachten. In het voorliggende wetsvoorstel tot uitbreiding van „euthanasie” wordt de arts echter op geen enkel moment in zijn hoedanigheid van hulpverlener aangesproken. Hij wordt er gereduceerd tot blinde executeur van de autonome wil van zijn medeburgers.

Diederik Hermans

(De auteur is huis- en rusthuisarts.)

SNELNIEUWS VAN DE STANDAARD VIA SMS?
TWEDE DIENSTEN: ALGEMEEN NIEUWS EN SPORTNIEUWS.
VOOR ALGEMEEN NIEUWS:
STUUR BERICHT DS ABO ALERTS NAAR NUMMER 3302.
VOOR SPORTNIEUWS:
STUUR BERICHT DS ABO SPORT NAAR NUMMER 3302.
0,25 EURO PER BERICHT. Meer info op www.standaard.be/sms

WAARDE REDACTIE

is de rubriek voor reacties van lezers op berichten, artikelen en commentaren in De Standaard.

Bij voorkeur tellen die reacties niet meer dan 1.500 tekens (25 regels van 60 aanslagen).

Ze kunnen worden verstuurd via de post (A. Gossetlaan 28, 1702 Groot-Bijgaarden, de fax (02-466.13.77) of de mail (opinie@standaard.be)).

Alleen als de naam en het volledige adres van de auteur erbij vermeld staan (ook in de mails!) komen ze voor publicatie in aanmerking.

Anonieme brieven of mails worden genegeerd. De redactie mag bijdragen inkorten, redigeren of weigeren.

OPINIE & ANALYSE vindt u ook terug op het Internet. Daar kunt u de eerder verschenen opiniebijdragen bekijken en rechtstreeks reageren op de commentaarartikelen. In ons on-lineforum kunt u deelnemen aan discussies over actuele onderwerpen.

www.standaard.be/standpunt